

Till
Socialtjänstnämnden

Ansökan om medel ur kompetensfonden

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden godkänner föreliggande förslag till projekt för utveckling av ett socialpsykiatriskt kunskapscentrum
2. Socialtjänstnämnden hemställer om medel ur kompetensfonden för ovannämnda projekt med sammanlagt 575 000 kr.

Eddie Friberg

GunLis Angsell

Vera Josefsson

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom socialtjänstförvaltningens stab för utredning och projekt och FoU-enheten.

Bakgrund

Stockholms stad har för perioden 2003 – 2006 avsatt 2 miljarder kronor i en särskild kompetensfond. Bakgrunden är att Stockholms stad ska bli en attraktiv och modern arbetsplats som har lätt för att rekrytera och behålla personal. För att uppnå detta behöver arbetsorganisation, ledarskap och kompetensutveckling stärkas.

Kommunfullmäktiges uppdrag till kompetensfondens kansli är att fonden ska stärka, höja och utveckla kompetensen hos anställda och bidra till att stadens verksamhet utvecklas och förbättras. Resultatet ska bli bättre service till stockholmarna. Ett utökat samarbete med andra myndigheter betonas också och, inte minst när det gäller stöd till psykiskt funktionshindrade, betonas samverkan mellan socialtjänst och landstingets psykiatri och beroendevård.

Förvaltningens synpunkter

Bakgrund

År 2000 påbörjades ett arbete med att få till stånd ett sk kunskapscenter för frågor som berör personer med psykiska funktionshinder. Arbetet startade i samverkan med kommunförbundet Stockholms län, Stockholms läns landsting och representanter för olika kommuner. Bakgrunden till initiativet var ett politiskt beslut av såväl kommun som landstingspolitiker i samband med slutrapporten om samverkan i stödet till psykiskt funktionshindrade. Beslutet innebar bl a att initiera metodutveckling på länsnivå, initiera kompetensutveckling samt utveckla ett regionalt kunskapscenter för gemensam kunskap och kompetensutveckling inom psykiatrin.

Forsatt arbete

I samband med de länsgemensamma diskussionerna utarbetades en PM som underlag till innehåll i ett eventuellt Socialpsykiatriskt kunskapscenter. Det materialet har sedermera bearbetas av en grupp tjänstemän från FoU-enheten och staben inom Stockholms socialtjänstförvaltning, FoU-enheten inom södra Stockholms psykiatri samt Socialhögskolan vid Stockholms Universitet. Tjänstemännen har valt att bilda gruppen "Nätverket för ett socialpsykiatriskt kunskapscenter".

I den pågående debatten om stöd och hjälp till psykiskt funktionshindrade har de sociala stödinsatserna, som betonades i psykiatrireformen, ägnats ett jämförelsevis litet intresse och i ringa omfattning har vikten av boendestöd, sysselsättning, delaktighet och rehabilitering som kommunerna har ansvar för, lyfts fram och diskuterats.

Psykiatrin har, i jämförelse med socialtjänsten, en lång tradition av forskning och kunskapsutveckling. Socialtjänstens arbete och insatser är i begränsad omfattning systematiskt dokumenterade, prövade och utvärderade. Enligt Socialstyrelsens utvärdering "Välfärd och valfrihet" har kommunerna utvecklat ett varierat och omfattande stöd i form av bl a personliga ombud, sysselsättning, boendestöd och

rehabiliteringsinsatser. Men, säger man, det råder osäkerhet om utbudet motsvarar målgruppens behov. Detta är allvarligt både i förhållande till den som är mottagare av det sociala stödet och i förhållande till de resurser som satsas. Det är därför viktigt att den kommunala socialtjänsten på ett systematiskt sätt börja utveckla kunskap inom området både genom forskning och genom att ta tillvara de erfarenheter som finns. Det saknas samlat material om sociala insatsernas betydelse, självständigt eller i kombination med psykiatri för psykiskt funktionshindrade. Det finns inte heller någon samlad kunskap om vilka metoder som är verkningsfulla och effektiva i stödet till personer med psykiskt funktionshinder.

En samlad kunskap kan bidra till att allmänt öka medvetenheten och därvid förståelsen för personer med psykiska funktionshinder och underlätta deras liv i närsamhället. Det behövs också kunskap om sociala arbetsmetoder och förhållningssätt som ger resultat för enskilda och grupper. Vidare behövs kunskap om konsekvenser av psykiska störningar och funktionsnedsättningar i vardagslivet och kunskap om hur arbetsverksamheter, meningsfulla fritidssysselsättningar och socialt stöd i hemmet ska utformas och genomföras. Dessutom behöver former och metoder för att omsätta och implementera ny kunskap i praktisk verksamhet utvecklas. Utvärderingar och uppföljningar kan initieras t ex om personliga ombudens betydelse för den enskilde, betydelsen av stöd i boendet och olika särskilda boendeformer, utredningar och behovsbedömningar, vilket stöd som har haft stor betydelse för resultatet osv.

Samverkan

Samverkan mellan olika myndigheter i stödet är ett annat viktigt område att studera effekterna av och sprida kunskaper om. Människor med psykiska problem behöver olika typer av hjälp och stöd. Stödet måste, oavsett huvudman, ges samtidigt och jämsides. Detta kräver samarbete mellan olika myndigheter och mellan myndigheter och organisationer. I Socialstyrelsens utvärdering "Välfärd och valfrihet" betonas vikten av samarbete framförallt mellan kommuner och landsting. Samarbete behövs även mellan huvudmännen och andra, t ex försäkringskassa och arbetsmarknadsmyndigheter, samt inte minst mellan myndigheter och enskilda hjälpbehövandes sociala nätverk.

I dag fungerar inte samarbetet som det borde, även om det finns undantag. Brist på kunskap om och respekt för varandras arbete och uppgifter, olika kulturer, språkbruk och arbetssätt sägs utgöra hinder. Kunskap om och respekt för varandras roller och uppgifter kräver förändringar som inte enbart kan lösas på övergripande organisatorisk nivå. En god början för en genomgripande förändring skulle kunna vara en gemensam vilja att, oavsett yrkesgrupp och profession, sätta klientens bästa främst och att alltid konsekvent fråga "vad kan vi göra", i stället för vad bör "dom andra" göra.

Socialpsykiatriskt kunskapscentrum

I Socialstyrelsens rapport "Välfärd och valfrihet" pläderas för ökad satsning på FoU-verksamhet. Man anser att fältbaserade forsknings- och kunskapscentra bör stimuleras. Denna uppfattning delades i slutrapporten över psykiatrireformen i Stockholms län. Det behövs instanser som initierar, samlar, stimulerar, tar tillvara och sprider kunskap om de sociala insatserna och dess betydelse för människor med psykiska funktionshinder.

Man kan tänka sig kunskapscentra som byggs upp i samarbete mellan kommuner och landsting, enligt t ex den modell som KC i Västerbotten med framgång utvecklat. Man kan också tänka sig att börja med utveckling av kunskap och kompetens inom socialtjänsten. Detta mot bakgrund av de ojämlikheter som råder i kunskapsläget och de svårigheter socialtjänsten har att göra sin röst hörd och få gehör och respekt för det sociala arbetets betydelse. Erfarenheter kan hämtas från bl a Köpenhamn där man byggt upp ett socialpsykiatriskt kunskapscenter, Videnscenter for Socialpsykiatri.

Nätverket för socialpsykiatriskt kunskapscenter har sin organisatoriska förankring inom FoU-enheten på Stockholms socialtjänstförvaltning. Samverkan är en naturlig del i detta arbete och till gruppen ska knytas representanter från landstinget, socialhögskolan vid Stockholms Universitet, socialtjänsten i övrigt, representanter för brukarorganisationer och andra intressenter. Ambitionen för nätverkets arbete är att initiera tillkomsten av ett permanent socialpsykiatriskt kunskapscentrum i Stockholm, där man kan diskutera och sprida kunskaper om psykiska funktionshinder, metodutveckling inom området, uppföljningar och utvärderingar av olika insatser.

Ett övergripande syfte för kunskapscentret ska vara att utveckla kunskap och metoder som gör det möjligt att bredda och fördjupa samhällets insatser för personer med psykiska och sociala problem. Arbetet ska också sätta fokus på de problem som specifikt finns i storstaden. Kunskapscentret ska stimulera forskning och kunskapsutveckling inom området. Forskningen bör ta sin utgångspunkt i praktiskt socialt arbete. En viktig uppgift ska vara att samla och sprida kunskaper och erfarenheter genom utbildningar, seminarier, konferenser mm.

Planerade uppgifter är:

- påbörja **utredning** för bildande av permanent kunskapscenter med syftet att lyfta fram socialtjänstens roll och betydelse/insatser för personer med psykiskt funktionshinder
- initiera **kunskapsutveckling**, seminarier och utbildningar för verksamma inom socialtjänsten och psykiatrin kring frågor om bl a bemötande, metoder och samverkan.
- anordna en **konferens** för att förmedla aktuella forskningsresultat från socialt arbete med psykiskt funktionshindrade, sprida aktuella exempel med olika metoder i arbetet, sprida goda exempel och informera om pågående projekt etc.
- initiera till **nätverks** bildande inom staden, samla in och sprida kännedom om aktuella projekt och forskningsrapporter inom området

Hemställan om bidrag ur kompetensfonden

För projektet behövs en anställning motsvarande halvtid för att förbereda konferenser, seminarier och påbörja arbetet med att utveckla socialpsykiatriskt kunskapscenter enligt ovan. Förvaltningen hemställer om ekonomiskt stöd dels till en projektanställning, dels till olika arrangemang. Arbetet beräknas pågå under två år med start under 2004. Projektet knyts till FoU-enheten vid socialtjänstförvaltningen. Totalt för projektet hemställs om 575 000 kronor ur kompetensfonden. Av detta belopp motsvarar en projektanställning på halvtid under två år 515 000 kronor.
